

ANAITASUNA

281. zenb.

1974.eko abuztuaren 31koa

Pelota, 4 - 1.º - Bilbao-5
Tel. 23 74 49 - Apart. 495

DONIBANE - 1974

Aldizkariaren zenbaki hau irakurlearen eskutara orduko, Donibane Lohitzunen bildurik dago irakasle eta ikasle talde bat, guztien artean Euskal Unibertsitatea «asmatu» eta mamitu nahirik. Aurtengo honekin bigarren ekinaldia du, IKASek eratu duen ikastarotxo horrek.

Bizpahiru urtetatik honakoan, nahiko hitz egin da Euskal Unibertsitateaz. Hala ere, ez da gure garai hau, horretaz arduratu den lehena. Gerrate aurretik ere egin zen eginahal ederrik eta bost, asmo hori eztenkatzeko. Estornes Lasa jaunak eman digu, Euskal Herrian aspalditik noizbehinka birpiztu izen den amets honen berri. **Los Vascos y la Universidad** liburuan ikus daiteke hori. Eta jakitekoak dira, mende honetan, Oinatiko Ikas Biltza-

re handi hartatik hasirik gerrateraino esan eta egin direnak.

Euskal Herriak, eta herri xumeak^o ere, ez du XX. mendean bere Unibertsitate bat izateko egokierarik aurkitu. Baina horretaz kezka zitezkeenak ez dira premia eta beharrian horretaz ahantzi. Primo de Riveraren diktaduraren aurretik egindako Eusko Ikas Biltzarreetan (**Congresos de Estudios Vascos** haietan) hitz egin zen lehenik. Gero hamar urtetako isilaldia etorri zen. 1932.az gero, berriro heldu^o zitzaion arazoari. Madrileko euskal ikasleek, hemengo politikari eta jende eskolatuek, guztiek nahi izan zuten zerbait funtsezkorik^o egin; baina etorkizunak ez zuen lagundu gero asmoa. ▶

Oinatn (1918) Irakaskintza Sailak eskabide hau egin zuen: «Zientzi, Ekonomi eta Gizarte arrazoinak tartean direla eta, Euskal Unibertsitatearen sortzearen premiaz jabeturik, Euskal Ikas Biltzarreari Unibertsitate haren eraikuntza bultzatzea eskatzen dio Sail honek». Giroa heldu* gabe zegoelako, edo eta eskabideak zehaztasun handirik ez zuelako, Irakaskintza Sailaren asmoa ez zen pasatu Biltzarre osoaren ondorio-eskabideetara ere.

Zuzenean, Iruineko Biltzarrean (1920) heldu zitzaion Euskal Unibertsitatearen problemari. Elorrieta, Simonena, Arantzadi eta Eguren jaunak mintzatu ziren Ikastetxe posible haren antolamenduaz, autonomiaz, gizarte loturaz eta helburuaz. Hitzaldi haietan, Arantzadi agertzen da Unibertsitatearen euskalduntasunari buruz irekiena eta aurrerakoiena. 1920.ean gaude, eta Arantzadik (Unamunoren lehengusuak), titulua lortzeko idazlanetarako hizkuntza hautatzean, nahi zèn erara egiteko libertatea eskatu zuen: «El idioma de la tesis no será uno obligado, y siempre se le tendrá al euskera todo el respeto que de nosotros merece y de quien con el euskaldún conviva hay derecho a exigir». Biltzarre haren ondorio-erabakietan Euskal Herrirako Unibertsitatea (Euskal Unibertsitatea?) eskatzen da. Denek somatzen zuten Ikastetxe Nagusi haren premia, nahiz eta, dirudienez, guztiek era berean esannahi bat bera ematen ez bazioten ere.

1922.ean Gernikan biltzen da II. Eusko Ikas Biltzarrea. Justo Garatek eta W. Meyer-Lübkek hitz egiten dute han Unibertsitateaz, hark medikuntzarakoak eta bigarrenak hizkuntzaren irakaskintzarakoak arakatuz.* Unibertsitatearen aldeko Sailak arautegigai bat moldatzen du; baina dena eginkizun gertatuko da, aipatu den politika aldaketa zela medio.

1932.ean entzungo dira ostera* ere mintzo berriak. Madrileko «Eusko Ikas Batzak» inkesta* bat zabaltzen du Euskal Herriko eta Espainiako zenbait intelektual eta irakasleren artean. Inkestari eman zitzaizkion erantzunekin, eta elkar hizketa batzuekin, liburuska bat argitara zuen Madrileko elkargoak.* Aipagarriak dira bildutako eritzi emaleen izenak. Jiménez Díaz, Miral, Ortega Gasset, Fernando de los Ríos eta Unamunok hartzen dute parte elkar hizketa haietan. Inkestaren erantzuleak askoz gehiago dira. Ezagunenak: Altadill, Apraiz, Arantzadi, Barandiaran, Eguren, Espartza, Garate, Guimon, Horn, Irigarai, Irujo, Landaburu, Leizaola, Montero Díaz, Orueta, Salaberria, eta abar.

Unamuno izan zen inkesta hartan, bere ezezko guztiekin, gainerakoen amets eta gogoen nondiknorakoa kontrargitu zuena. Unamunorentzat, goi ikasketak egiteko kanpora irten beharra abantail* haundi bat zen: «La necesidad que experimenta el vasco de salir fuera de su país para cursar estudios universitarios es, a mi juicio,

una gran ventaja». Beti bezala, paradoxaz betea agertzen da Unamuno: Euskal Unibertsitatearentzat ez du nahi autonomia; baina Filipinetan espainolgintzaren kontra Rizal-ek eta jesuitek egindakoak eredutzat* jartzen ditu. Goi irakaskintzaren eta euskararen arteko zerikusiak honela epaitzen ditu Don Miguelek: «El vascuence, en mi opinión, no llegará nunca a ser un instrumento de cultura».

Unamunoren zalantza eta kezka haietantxe soma liteke EU baten problematika: Egingarri dea* Euskal Herriarentzako EU bat, euskaraz emana, gure kulturaren tradizioan bereziki sustraitua* eta gure nortasunaren etorkizunerako pentsatua? Nahi ote dugu horrelakorik aña ez? Hortxe dago gakoa.* Don Miguelek ez zuen nahi; Lizarrako* Estatutuak, berriz, bai (1953). Eta gehiago oraindik: garai haietan, ezkerrean ezik, nahiko arraroa zèn zentzu sozial zabal bat eman nahi izan zitzaion asmoari Lizarran.

Gaurko gure egoeran, ez da urrats* kaskarra izanen, Donibaneño saioaldi horietan hizkuntzaren tresna trebatzea, goi eskola baterako gizonak elkartzea eta indarrak prestatzea. Eta 1918.ean baino baikorrago ere izan gaitzke, beharbada, 1974.eon: herri xumea gertuago* dugu orain, euskara helduago, gizonak jantziago.

Joseba INTXAUSTI

dezala, **dalala**
digu, **deusku**
zioten, **eutsoen**
zitezkeen, **eitekezan**
zitzaion, **jakon**
zitzaizkion, **jakozan**

«Andima Ibiñagabeitia» Saria

SARI ARAUDIA

1. Azken urteetan bezala, aurten ere Euskara Lagunen Elkartek (E.L.E.) izenburu honekin urteroko saria eratzten du euskal idazle eta jakintsuentzat, euskararen indarberritze, sakontze eta batasuna helburutzat hartuz.
2. Elkartek sortua denez gero, bere ardurapean hartzen ditu lehiaketa honen antolatze, zabaltze, epaitze eta sarizatzea.
3. Saria bakarra eta eman beharrekoa izango da 1974.eko abenduaren 6an, Euskara Egunez, haren zenbatekoa USAko mila (1.000) dolarrekoa izanen delarik.
4. Gaitzat «Saiakera» hartzen da. Gal librea.
5. Lanaren luzea, 22 x 28 zentimetrozko horrietan idatzia, lerroune bat zuri utzirik, eta 100 horrialde gutlenezkoa, marrazki edo apaingarriak kontuan hartu gabe.
6. Lana, lehenidatzia edo originala izanen da.
7. E.L.E.ren gogoia, Euskaltzaindiak gomendatutako EUSKARA BATUAN idatzia izatea da. Hala ere, edozela euskalkitan egindakoak onhartuak izanen dira.
8. Urte beteko epea ematen zaio egileari, lan saritua argitaratzeko. Horrela izan ezik, E.L.E.k bereganatuko ditu lanaren gaineko eskubide osoak. Jasotzen diren beste lan guztiak antolatzaileen eskuetan geldituko dira.
9. Lanak Irailaren 30erako korreoa ipiniak izango dira, E.L.E.ren zuzenbidera: Apartado 51.730, Sabana Grande, CARACAS (Venezuela), «Andima Ibiñagabeitia» Saria aurrez idatzirik. Lanak azalburu batekin izenpe-izenpe izanen dira, azalburuaren giltza beste beste bategan zuzenbide bertara igorritik, baina giltza aurrez idatziz, edo eta argi markatuz.
10. Araudi hau aurrera eramateko, nolana hiko eragozpenik sortuko balitz, E.L.E.ren zuzendaritzak berak erabakiko luke.

ANAITASUNA
BIZKAIA

HAMABOSTEROKOA

JABEA:

San Frantziskoren Hirugarren Ordenako Biltzarre Nagusia.
Batzarburu: Miguel Zapata (Goya, 25. Madrid-1)

ZUZENDARIA:

Joseba Intxausti, O.F.M.

HELBIDEA:

Bulegoa: Pelota, 4-1.º Bilbao-5
Posta kaxa: 495

INPRIMATZAILE:

Imprenta AMADO - Mazarredo, 35. Bilbao-10
D. L.: BI-1.753 - 1967